

Թիֆլիսի մեր բարեգործական ընկերութիւնները չգիտենք ինչու հարկաւոր չեն համարում մեր խմբագրութեան ուղարկել իրանց տարեկան գործունէութեան «Տեղեկագիրը»։ Այդ կողմից աւելի կորրեկտ է Բագուի Հայոց Մարդասիրական Ընկերութեան վարչութիւնը։

Այդ Տեղեկագրից իմանում ենք, որ Մարդասիրական «Ընկերութեան» հնագոյն հիմնարկութիւնը, այն է գրադարան-ընթերցարանը, որը վայելում էր Բագու քաղաքի ամբողջ ազգաբնակչութեան համակրութիւնը և ուշադրութիւնը, առանց կրօնի և ազգութեան խտրութեան, կնքուած լինելով իշխանութեան կարգադրութեամբ մարտի 10-ին 1903 թուի, փակուած մնում է մինչև այժմ։ Վարչութիւնը միջնորդել է պատշաճաւոր իշխանութեան առաջ, խնդրելով թոյլ տալ վերստին բանալ գրադարան-ընթերցարանը։ Սակայն չկամենալով ծանրաբեռնել ընկերութեան գանձարանը գրադարանի կառավարութեան համար լինելիք ծախքերով, քանի որ նա դեռ փակուած է, վարչութիւնը որոշեց գրադարանապետին և նրա օգնականին ազատ համարել իրանց պաշտօններից 1903 թուի օգոստոսի 1-ից։

Մարդասիրական ընկերութեան դատը ուսումնարանական վարչութեան հետ ընկերութեանը պատկանեալ տան մասին, ինչպէս արդէն նախորդ ընհանուր ժողովին յայտնուած էր, յարուցուած է Բագուի նահանգական ատեանում նոր կարգով, այն՝ է սեփականութեան իրաւունքի հիման վրայ։ Գործը վարում է ընկերութեան նախագահ երդուեալ հաւատարմատար Ս. Յարութիւնեան։

Ընկերութեան գործերը աւելի յաջողութեամբ առաջ տանելու համար վարչութիւնը նախորդ տարիների նման հէնց տարուայ սկզբից իր միջից ընտրեց մի քանի յանձնաժողովներ, բացի այդ աշխատանքի տան և ճաշարանի համար ընտրուած յանձնաժողովների մէջ վարչութիւնը որոշեց հրաւիրել և ընկերութեան անդամներից այնպիսի անձանց, որոնք կարող կը լինեն այդ հիմնարկութիւնների համար օգտակար լինել։

Ընտրուած յանձնաժողովներից իւրաքանչիւրը ամեն ամիս ներկայացնում էր վարչութեանը մանրամասն զեկուցում և հաշիւ ընկերութեան ամեն մի հիմնարկութեան մասին։ Միևնոյն ժամանակ վարչութիւնը կազմեց առանձին հրահանգներ իւրաքանչիւր յանձնաժողովի գործառնութեան համար։ Այդ հրահանգները վարչութիւնը հարկ է համարում ներկայացնել ընդհանուր ժողովին ի հաստատութիւն։

Յանձնաժողովները կազմուած են հետևեալ կերպով.

1. Խնդրատունների մասին տեղեկութիւններ հաւաքող յանձնաժողով. Ն. Աբէլեան. Յ. Սաղաթէլեան, բժ. Գ. Սարգսեան, Ն. Սունդուկեան:

2 Աշխատանքի Տան վերահսկող յանձնաժողով. Ֆր. Մարգանեան, Ն. Սունդուկեան, Ս. Նոյայեանց:

3. Ծաշարանի վերահսկող յանձնաժողով. Ա. Տէր-Գասպարեան և բժ. Գ. Սարգսեան:

4. Նոր շինութիւնների վերահսկող յանձնաժողով. Ս. Յարութիւնեան, Ա. Վաչեանց, Եր. Բուդաղեան և Ֆր. Մարգանեան.

5. Գրադարանական յանձնաժողով. Ն. Աբէլեան, Յ. Քոչարեան և Կ. Եղուբեան:

6. Էժանագին և ձրի բնակարանների վերահսկող յանձնաժողով, որը բաղկացած էր նոյն անդամներից, որոնք կազմուած են առաջին յանձնաժողովը:

Մարդասիրական Ընկերութեան նոր շինութիւնը, որը սկսուեց 1902 թ. յունիսին, 1903 թ. յունիսին արդէն այնքան պատրաստ էր, որ վարչութիւնը հնարաւոր գտաւ դատարկել վարձած տունը, որտեղ մինչև այն տեղաւորուած էին Ընկերութեան Աշխատանքի Տունը և Ծաշարանը, տեղափոխել այդ հիմնարկութիւնները Ընկերութեան նոր շինութիւնը, կանխաւ ստանալով դրա համար Բագուի պ. նահանգապետի թոյլտուութիւնը: Միաժամանակ վարչութիւնը աշխատում էր վերջնականապէս կարգի բերել այդ շինութիւնը և ուղղել այն բոլոր պակասութիւնները, որոնք նկատուած էին կապալառուի կատարած գործերի մէջ:

Յիշեալ տները կառուցուած են քաղաքային հողի վրայ, որը տրուած էր Ընկերութեանը մշտապէս և անվարձ օգտուելու համար, և գտնուում է Ստանիսլաւկայա փողոցի վրայ: Գ. Թումայեանի անունով տունը ունի երկու յարկ և ներքնայարկ: Ներքնայարկում գետեղուած են՝ Աշխատանքի Տունը, պահեստը և անկեղանոցը պատահական գիշերողների համար: Առաջին և երկրորդ յարկում տեղաւորուած են Ընկերութեան ճաշարանը, դրասենեակը, կառավարչի բնակարանը, երկու խոհանոցներ և 31 սենեակ չքաւորների բնակութեան համար: Լ. Սերգէյեանի անունով տունը մի յարկանի է և բաղկացած է 17 սենեակներից, որոնցից 16 նշանակուած են բնակութեան համար, իսկ մէկը հիւանդներին ընդունելու համար:—Երկայումս Լ. Սերգէյեանի անունով տան բոլոր սենեակներն արդէն ընձուած են աղքատ ընտանիքներով, իսկ Գ. Թումայեանի անուան տան

մէջ բոնուած են 25 սենեակ, և մնում են դեռ ևս ազատ 6 սենեակ:

Գ. Թումայեանի անուան տան շինութեան վրայ ծախք եղել է ընդամենը 34103 ռ. 82 կ., իսկ Լ. Սերգէյեանի անուան տան վրայ ծախք եղել է 12268 ռ. 63 կ.:

Տների անմիջական վերահսկողութիւնը յանձնուած է միևնոյն կառավարչին, որը միաժամանակ վարում է և Աշխատանքի Տան կառավարչի պաշտօնը:

Հաշուետարուայ սկզբում Աշխատանքի Տան մէջ եղել է չորս բաժանմունք, որոնք են՝ 1) կազմարարական, 2) թղթէ տոպրակներ և կապոց կրելու կանթեր պատրաստելու, 3) ձրկնորսական ցանցերի հիւսումը և 4) պակլիա մաքրելու և քրքրելու:

Փետրուարի 15-ից մտցրուած է չուստեր կարելու բաժանմունք, իսկ կար ու ձևի բաժանմունքը գործել է միայն ապրիլից մինչև օգոստոսի 1-ը:

Տարուայ ընթացքում կար ու ձևի բաժանմունքում պատրաստուած է 1368 կտոր զանազան սպիտակեղէն և հազուատեղէն, որից 797 կտորը պատրաստուած է ընկերութեան ապրանքից, իսկ 571 կտորը պատուէր տուողների ապրանքից:

Կազմարարական մասում կազմուած են 8772 զրքեր՝ զանազան մեծութեամբ:

Չուստերի բաժանմունքում պատրաստուած են 1581 զոյգ չուստեր:

Թղթէ տոպրակներ և կապոց կրելու կանթեր պատրաստելու բաժանմունքում պատրաստուած են 50 հազար կանթեր, 358 փութ թղթէ տոպրակներ, որից 58 փութը պատրաստուած է ընկերութեան թղթից, իսկ 300 փութը պատուէր տուողներին:

Ձկնորսական ցանցեր գործելու բաժանմունքում գործուած է 41 փութ 34½ ֆունտ ցանց, որից 15 փութը ընկերութեան պրեաժից (Թեկից), իսկ 26 փութ 34½ ֆ. պատուէր տուողների պրեաժից:

Պակլիա քրքրելու և մաքրելու բաժանմունքում ընդամենը պատրաստուած է 2 փութ պակլիա:

Այս բաժանմունքը, որտեղ աշխատում էին միմիայն ծեր կանայք և տղամարդիք, շուտով փակուեց աշխատող չունենալու պատճառով:

Աշխատանքի տան բանուորները նախորդ տարիների նման այս տարի էլ ստացել են ընկերութեան ճաշարանից ձրի ճաշ:

Հաշուետարուայ ընթացքում գլխաւորապէս լայնացրած է

կազմարարական և չուստեր կարելու բաժանմունքների գործունեութիւնը: Գաղաքի համարեա բոլոր աչքի ընկնող հիմնարկութիւնները իրանց գրքերը ուղարկում են կազմելու համար ընկերութեանը, իսկ չուստերը Աշխատանքի տանը պատրաստում են այնքան նուրբ և մաքուր, որ պատուէրներ ստացում են նոյնիսկ Անդրկասպեան երկրից:

Աշխատանքի տանը պատրաստած ապրանքները վաճառելու համար կիրակի օրերը դուրս էր բերում «Մալդատսկի բազար», և նոյնպէս վաճառուել է Նիկոլայսկի տօնավաճառում մայիս ամսում, որտեղ քաղաքը ձրիապէս տուել էր ընկերութեան մի խանութը:

Աշխատանքի տունը Մարդասիրական ընկերութեան հոյակապ գործերից մէկն է. ցանկալի է, որ նա ընդարձակուի և աւելի մեծ զարգացում ստանայ: Եւ կարելի է վստահ լինել, որ ներկայ եռանդուն վարչութեան աջողուի դուրս բերել նաև Որջանոց հիմնելու խնդիրը:

—Հայուհեաց քարեգործական ընկերութիւնը.—Կիրակի, մարտի 14-ին, առաւօտեան ժամը 12-ին կայացաւ Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը, նախագահութեամբ տիկին Մարիամ Միրիմանեանցի:

Այս անգամ, հակառակ նախորդ տարիների սովորութեան, մեր յարգելի հայուհիները շտապել էին կատարելու իրանց քաղաքացիական պարտաւորութիւնը, և արձագանգ տալով վարչութեան հրաւերին, մեծ թուով եկել էին ժողովի, թոյլ չտալով, որ ժողովը, անդամների պակասութեան պատճառով, յետաձգուի և կայանայ 7 օրից յետոյ, անդամների շատ սահմանափակ թուի մասնակցութեամբ, ինչպէս կատարուել է նախորդ տարիներում: Այս դէպքում, մեր միւս ընկերութիւնները, տղամարդկանց Բարեգործական ընկերութիւնը և Դրամատիկական ընկերութիւնը, արդարեւ, օրինակ պէտք է վերցնեն նախանձայոյց հայուհիներից:

Ընդհանուր ժողովի պարապմունքի առարկաներն էին— ընկերութեան 1903 թուի հաշիւը, ներկայ 1904 թուի նախահաշիւը, և ընկերութեան պաշտօնատար անձանց ընտրութիւնը:

Հաշիւների ընթերցումից և վերաստուգող յանձնաժողովի զեկուցումներից երևաց, որ ընկերութիւնը ունեցել է 1902 թուին—23,451 ռ. 45. կ. գումար. որից անձեռնմխելի դրամազուլւ՝ 10,000 ռ., յատուկ գումար՝ 2000 ռ., պահեստի գումար՝ 8500 ռ., ծախքի գումար՝ 2951 ռ. 45 կոպէկ: Անցեալ

1903 թուին նա ունեցել է 25,715 ռ. 28., որից անձեռնմխելի գումար՝ 10,700 ռ., յատուկ գումար՝ 3500 ռ., պահեստի գումար՝ 8500 ռ., ծախքի գումար՝ 3015 ռ. 26 կ. և բացի դրանից կահկարասիք՝ 1050 ռ.:

Անցեալ 1903 թուի ընթացքում ընկերութիւնը մուտք ունեցել է ընդամենը 8537 ռ. 33 կ., որից անդամակցական վճարներ՝ 1404 ռ., նուէրներ՝ 1600 ռ. պարահանդէսից, բազարից, ներկայացումից՝ 3125 ռ. 53 կ., գումարների $\frac{0}{100}$ -ից՝ 861 ռ. 30 կ., կարուձևի դպրոցից 1186 ռ. 22 կ., ձեռագործների ծախելուց՝ 319 ռ. 18 կ., խոհանոցի իրերը ծախելուց՝ 41 ռ. 10 կ.: Ծախք ունեցել է ընդամենը 6294 ռ. 33 կոպէկ., որից կարուձևի դպրոցի վրայ՝ 5564 ռ. 97 կ., բարեգործութեան (նպաստներ չքաւորներին և թողակաւորներ)՝ 485 ռ. 84 կ. և զանազան մանր ծախսեր՝ 243 ռ. 52 կ.:

Նախահաշուով ներկայ 1904 թուի ընթացքում սպասուում է մուտք՝ 6930 ռ., նոյն աղբիւրներից, ինչ որ 1903 թուին, և ծախք նոյնչափ՝ 6930 ռ.:

Թէ հաշիւը և թէ նախահաշիւը հաստատուեցին անփոփոխ, որից յետոյ տեղի ունեցան վարչութեան 7 անդամներից հերթով դուրս եկող 3 անդամի, 2 փոխանդամի և վերաստուգող յանձնաժողովի 3 անդամի ընտրութիւնները: Գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրուեցին վարչութեան անդամներ տ. տ. Մ. Մելիք-Ղարաբեօզեան, Վ. Միլիան, Ա. Բոտինեան, փոխանդամներ՝ տ. տ. Ե. Լիսիցեան և Ե. Առաքելեան. վերաստուգող յանձնաժողովի անդամներ՝ տ. տ. Ե. Աֆթանդիլեան, Ս. Բարխուդարեան և Ն. Դոլուխանեան:

Ընկերութիւնը ունի ներկայումս 189 անդամ. «Մշակ»

—Բարեգործական ընկերութեան տեղեկագիրը.—Անցեալ 1903 թուի ընթացքում ընկերութիւնը ունեցել է 3 պատուաւոր, 21 մշտական—խսկական և 106 խսկական—տարեկան անդամներ: Նրա ունեցած գոյքը եղել է. տոկոսաբեր թղթեր—55667 ռ. 77 կ. և կանխիկ դրամ—295 ռ. 97 կ., ընդամենը—55963 ռ. 74 կ.: Հանգուցեալ Բ. Սուրադեանի կտակած դրամագլուխը և գոյքը եղել է. 1) անշարժ կալուածներ—81965 ռ. 5 կ., 2) տոկոսաբեր թղթեր—90678 ռ. 80 կ., 3) կանխիկ դրամ—181 ռ. 62 կ., ընդամենը—172825 ռ. 47 կ.:

Գալով տարեկան եկամուտին, ընկերութիւնը ամբողջ 1903 թուի ընթացքում եկամուտ ունեցել է միայն 4442 ռ. 02 կ., այն է՝ մնացորդ նախորդ տարուանից—208 ռ. 07 կ., 106 անդամակցական վճար—636 ռ., պարահանդէսից—1418 ռ. 55 կ., դրամագլխի տոկոսներ—2066 ռ. 52 կ., նուէր—10 ռ. և

պարտք—102 ր. 88 կոպէկ: Ծախք եղել է նոյնչափ. այն է՝ 4442 ր. 02 կ., որից դիւանական ծախքեր, բնակարանի վարձ—1132 ր. 98 կ., աղքատներին և կարօտեալներին նպաստ կամ բուժ բարեգործական նպատակի—2828 ր. 24 կ., աւելացումն դրամագլխի վրայ—413 ր. 10 կ. և ապահովագրութիւն—67 ր. 70 կոպէկ:

Միակ միւլթարական և պայծառ երեոյթը ընկերութեան գործունէութեան մէջ Նուդադեանի կտակի իրագործումն է: Վերջապէս, երկար ձգձգումներից յետոյ, վարչութիւնը 1903 թ. սեպտ. 20-ին բացել է «որբանոց» յանուն Յ. Նուդադեանի, որի մէջ այժմ պատսպարուած են 20 որբեր: Այդ որբերի պահպանութեան համար և առհասարակ որբանոցի վրայ ծախսուել է 4 ամսուայ ընթացքում (1 սեպտ.—31 դեկտ. 1903) 5531 ր. 90 կ., որից բնակարանի վարձ—894 ր. 40 կ. (ց1-ն մայիսի 1904), որբանոցի վերանորոգութեան վրայ—1987 ր. 28 կ., կահ-կարասիք—1031 ր. 99 կ. և մնացածը—որբերի պահպանութեան, ուտելիք, հաղուստ, կառավարչուհու ոտճիկ: «Մշ.»

—Դրամատիկական Ընկերութեան արտակարգ ընդհանուր ժողովը.—Մարտի 23-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին, Արտիստիկական ընկերութեան դահլիճում կայացաւ Հայոց Դրամատիկական ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովը, նախագահութեամբ Հ. Առաքելեանի, քարտուղարութեամբ Գ. Վանցեանի և մասնակցութեամբ մօտ 50 անդամների:

Վարչութեան ներկայացրած զեկուցումից երևաց, որ ընկերութիւնը զեֆիցիտ ունի այժմ 8000 բուբլի, որ նա ծածկել է անձեռնմխելի գումարներից և մի քանի այլ աղբիւրներից, որը և պէտք է լրացնել: Յայտնուեց նոյնպէս, որ առաջիկայ սեզոնում հայոց թատրոն ունենալու հարցը վարչութիւնը ենթարկում է ընդհանուր ժողովի քննութեան և որոշման:

Վիճաբանութիւնները, որոնք երբեմն աղմկալից և յուզիչ կերպարանք էին ստանում, դառնում էին գլխաւորապէս այդ երկու խնդիրների շուրջը. առաջարկուեցին զանազան միջոցներ՝ զեֆիցիտը ծածկելու և ապագայում նրանց առաջն առնելու համար: Այդ միջոցների թւում կային և առաջարկութիւններ՝ մի երկու տարի ներկայացումներ չտալ, այլ հաւաքել դրամագլուխ. ներկայացումները տալ ոչ թէ Արտիստիկական ընկերութեան թատրոնում, ուր աւելի թանգ է նստում, այլ Ազնուականութեան թատրոնում, ուր, համեմատաբար, աւելի է քան է նստում. եղաւ և հետեւեալ առաջարկութիւնը. դրամատիկական ընկերութեան ամեն մի անդամին, որ վճարում է 5 ր.

անդամակցական տուրք, որոշ գիշումն անել թատրոնական տոմսակների վերաբերմամբ:

Ընդհանուր ժողովը, քննելով այդ բոլոր առաջարկները, լսելով վարչութեան բացատրութիւնները, լսելով ժողովականների մի քանիսի խիստ յարձակումները վարչութեան գործած սխալների, ցոյց տուած անտարբերութեան և անգործունէութեան մասին, կայացրեց հետեւեալ որոշումները. 1) առաջարկել վարչութեան շարունակել հայոց ներկայացումները առաջիկայ սեզոնին և տալ այդ ներկայացումները միայն Արտիստիկական ընկերութեան թատրոնում. 2) առաջարկել վարչութեան շարունակել իր սկսած ժողովարարութիւնը՝ դեֆիցիտը ծածկելու մասին, մանաւանդ, որ արդէն ժողովուած է 1300 ռ. և մի յայտնի անձն ևս խոստացել է տալ 2—3000 ռուբլի այս նպատակով. 3) ընտրել վարչութեան աշակից անդամներ նոյն նպատակով: Միւս առաջարկութիւնները մերժուեցին:

Իբրև աշակից անդամներ՝ ընտրուեցին բաց քուէարկութեամբ՝ տ. տ. Մարտիրոսեան, Բարխուդարեան, Մամուլեան և պ. պ. Ա. Մէլիք-Ազարեան, Ե. Մատուրեան, Գ. Մուրխեան:

Ապա ժողովը գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրեց տիկին Մակարեանի մրցանակի բաշխման յանձնաժողովի անդամներ— պ. պ. Յ. Սպենդիարեանին, Քափանկեանին, Սափակեանին, Ս. Լիսիցեանին և Ե. Թոփչեանին, իսկ փոխ-անդամներ՝ պ. պ. Պետրոսեանին և Վանցեանին:

«Մշակ»

Նիստը փակուեց ժամը 1-ին:

—«Кав.»-ի պաշտօնական մասում հրատարակուած է հետեւեալ վճիռը. «1904 թուի ապրիլի 13-ին, ես, Թիֆլիսի նահանգապետս, համաձայն Թիֆլիս քաղաքին վերաբերուող պարտադիր վճռի, որ հրատարակել է Կովկասի պ. կառավարչապետը 1902 թուին, հիմնուելով պետական կարգի և հանրային հանգրստութեան պահպանութեան միջոցների 15-րդ յօդուածի վրայ—վճռեցի. ներկայ ապրիլի 11-ին Թիֆլիսի կայարանում ժողովուելու պատճառով հասարակական կարգին հակառակ գործողութիւններ և ոստիկանութեան օրինական պահանջները չկատարելու համար բանտարկութեան ենթարկել. ա) երկու ամսով—1) տպարանական բանուոր Իվան Բալվիսէին, 2) գործարանի ծառայող Դաւիթ Չիարերովին 3) գործարանի բանուոր Միխայիլ Կիկնաձէին, 4) դարբին Սոլոմոն Կորիձէին, 5) անտառապահ Միխայիլ Լատկինին, 6) տեխնիկ-ուսանող Մելիտոն Բուսելին, 7) մողիստկա Մարիա Սիւրաձէին. ա) ապրիլ, 1904.

վեց շաբթով. 8) գրաշար Մելիտոն Նոդիային, 9) կազմարար Վարսենտիա Կոլաձէին, 10) գրաշար Էրաստ Տարատաձէին, 11) տպարանի բանուոր Միխայիլ Բերգվաձէին, 12) առանց որոշ զբաղմունքի Ալեքսանդր Վոլֆովիչին, 13) խմբագրութեան ծառայող Դմիտրի Զաշիին, 14) գրաշար Դէորգի Շարաձէին. ք) երեք շաբթով. 15) փականագործ Ալեքսանդր Զիարերովին, 16) գրաշար Սերգէյ Կորիձէին, 17) տպարանի բանուոր Դրիգորիյ Զաշիին. դ) մի շաբթով. 18) գործարանի բանուոր Դաւիթ Կարտաշվիլին, 19) առանց որոշ զբաղմունքի Դմիտրի Սվետագորիձէին: Այս որոշման գործադրութեան սկիզբը հաշուել 1904 թուի ապրիլի 11-ի երեկոյեան ժամը 9-ը»:

—Ալեքսանդրօպոլում մարտի 20—22-ին Երևանի նահանգական դատարանի ժամանակաւոր բաժինը քննեց Ալեքսանդրօպոլի բնակիչ Հայկ Ամատունու, Սիմէոն Յարութիւնեանցի և Մեծ-Դուռքեանդ գիւղի քահանայ Տէր-Յովհաննիսեանցի գործը, որոնք մեղադրոււմ էին պատժական օրէնսգրքի 264-րդ յօդուածի հիման վրայ: Դատարանի կազմը հետեւեալն էր. նախագահ՝ Ֆ. Կ. Բակալօ, անդամներ՝ Ա. Ֆ. Մատուսելիչ և Ն. Գ. Եակուբենկօ. մեղադրոււմ էր Երևանի նահանգական դատարանի պրոկուրոր Ն. Ա. Գլազովը, իսկ պաշտպանոււմ էին երդուեալ հաւատարմատարներ Ն. Կ. Մուրաւիկը (Մոսկուայից), Լ. Ա. Սոմէնտովսկի, Տ. Ն. Յովհաննիսեանց և երդուեալ հաւատարմատարի օգնական Գ. Ի. Սատիսեան (Թիֆլիսից): Գործը քննոււմ էր դռնփակ: Դռնքաց յայտարարուած վճռով մեղադրեալները յանցաւոր ճանաչուեցին պատժական օրէնսգրքի 266-րդ յօդուածի հիման վրայ և դատապարտուեցին բանտարկութեան—Տէր-Յովհաննիսեանց քահանան և Հայկ Ամատունին 8-աւան մասով, իսկ Սիմէոն Յարութիւնեանը 6 մասով:

—Մինիստրների խորհրդի մարտի 4-ի Բարձրագոյն հաստատուած վճիռով Դեորիս աւանը, որ Զանգեզուրի գաւառի վարչական կենտրոնն է, վերափոխուած է գաւառական քաղաքի նոյն անունով—այն պայմանով, որ քաղաքի գծի մէջ եղած բոլոր հողերը մնան այն անձերի և հաստատութիւնների ձեռքին, ուր գտնոււմ էին առաջ օրինական կարգով, և որ Դեորիսում եղած բոլոր գիւղական դասակարգին պատկանող անձերը, եթէ չուզեն գրուել քաղաքացի, օգտուեն իրանց բոլոր նախկին իրաւունքներով: Դրա հետ միասին ներքին գործերի մինիստրին թոյլատրուած է կարգադրել ներմուծել այդ նոր քաղաքը կրճատուած քաղաքային ինքնավարութիւն, համաձայն այդ առիթով գոյութիւն ունեցող կանոնադրութեան 22-րդ յօդուածի, և քաղաքի կալուածների գնահատութիւն ա-

նել, որպէսզի որոշուի կալուածատէրերի մասնակցութեան իրաւունքն առաջին ժողովին: Գնահատութիւնը լինելու է քաղաքի սեփականատէրերից ընտրուած առանձին յանձնաժողովի ձեռքով, որի նախագահը լինելու է Գանձակի նահանգապետի կողմից նշանակուած անձը:

—Պաշտօնապէս հրատարակուած է, որ ներկայ տարուայ ապրիլի 2-ից հաստատուում է փողի փոխադրութիւն պոստով Աւստրիա, Անգլիա, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Շվէյցարիա և այնտեղից էլ Ռուսաստան: Այդ փոխադրութիւնը կը լինի պետութեան ներսում կատարուող փոխադրութեան ձեռով միայն հետեւեալ լրացումներով. 1) հեռադրով փող փոխադրել չէ թոյլատրուում, 2) փոխադրութեան գումարը պէտք է նշանակուի բլանկի վրայ այն երկրի փողով, ուր ուղարկուում է, 3) բլանկի վրայ ոչինչ չէ կարելի գրել փող ստացողի անունով, որովհետեւ այդ բլանկը չէ ուղարկուել արտասահման. ոռւսական պոստը հազորդելու է յիշուած երկիրների պոստերին, թէ հմինից, ռքան, հւս համար և ռւր պէտք է վճարել. 4) միանուագ փոխադրել կարելի է Աւստրիա՝ 254 կրոն, Գերմանիա՝ 216 մարկ, Ֆրանսիա և Շվէյցարիա 266 ֆրանկ:

—Ժողովրդի լուսատրութեան միջնատրութեան նոր կառավարիչ է նշանակուած գեներալ-լէյտենանտ Վլադիմիր Գալիլովիչ Գլազով, որ ծնուել է 1848 թուականին, ղինուտրական կրթութիւն է ստացել, ղինուտրական ղանաղան պաշտօններ է վարել և 1901 թուականից վարում էր Ռուսաստանի ղինուտրական բարձր դպրոցի՝ Նիկոլայեան ճեմարանի գլխաւորի պաշտօնը:

—Մամուլի վերաբերեալ կարգադրութիւններ.—Մամուլի գործերի գլխաւոր վարչութեան կարգադրութեամբ Ֆինլանդիայում արուած է առաջին նախազգուշացում Նէյլլոտ քաղաքում լոյս տեսնող Կեսկիսալօ լրագրին, որ տպել է անստոյգ և ոչ մի հիմք չունեցող լուր ֆիննական եզերքներում ապագայում տեղի ունենալիք պատերազմի մասին *):

Պետերբուրգում թոյլատրուած է Ա. Ա. Տիխոնովին, որ յայտնի է գրականութեան մէջ Լուզովոյ կեղծ անուան տակ, եր խմբագրութեամբ հրատարակել նախապէս՝ գրաքննուող երկաբաթեայ *Маякъ* անունով մի թերթ:

—Ներքին գործերի մինիստրը որոշեց չորս ամսով դադարեցնել «Орловскій Вѣстникъ» լրագրի հրատարակութիւնը:

*) Русс. Вѣд., № 94.